

Abonamentul

Pentru monarhie:

Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 18 frcs., $\frac{1}{2}$
an 9 frcs., $\frac{1}{4}$ an
4 frcs. 50 cm.

Fieca apare în fie care
Sâmbătă.

Unirea

Insertiuni

Un șir garmond:
o dată 14 fil., a doua oră
12 fil., a treia oră 10 fil.

Tot ce privește fieca,
să se adreseze la »Re-
dactiunea și Admini-
strațiunea Unirii«

in
Blas.

Foe bisericescă-politică.

Anul XII.

Blas 15 Novembre 1902.

Numărul 46.

Valuri confesionale.

(=) De astă dată nu despre noi este vorbă, ci despre compatrioții nostri Unguri, cari până acum păreau așa de puțin desbinați pe tema confesionalismului.

Adunarea reformată din Cluș, ținută în 8 a. l. c. în vederea apropiatei adunări generale a statului catolic ardelean (13 a. l. c.) prin rostul fostului ministru Bánffy își exprimă temerea față de catolicismul, ce se fortifică din ce în ce mai mult, în vreme ce protestantismul slăbește.

Temerea lui Bánffy este cu atât mai basată, cu cât el vede în lățirea catolicismului un pericol național, dat fiind, că singur în protestantism residă „forța de viață a poporului maghiar“. Înțelegem pentru ce Bánffy în pricipiile generose și umanitare ale religiei catolice, întrevede o stavilă în calea curentului șovinist la ordinea zilei. Dar nu înțelegem, pentru ce anume își inchipue, că religia catolică ar fi așa de fortificată și de preferită în stat.

În Transilvania, da, statul catolic e autonom, își administrează singur fondul religionar și fondul de instrucție. Cum stă înse plănuita autonomie regnicolară a catolicilor? După toate fazele prin cari a trecut, putem ore crede cu inima liniscită, că are să se realizeze vre odată? Și chiar în cazul, că se va realiza, cine garantează despre adevărata ei importanță, când fondul religionar și de instrucție are să rămână și pentru mai departe în mâna statului? Unde e libertatea de acțiune a bieteii autonomii catolice, dacă nervus rerum n'are să fie administrată de ea?

N'a fost deci sincer Bánffy în espunerea ingrigirilor sale, față cu

presumptiva „fortificare“ a catolicilor, și n'a avut motiv să propună, ca guvernul să fie constrins să aplice articolul XX a legii din 1848 privitor la egalitatea confesiunilor.

Nici aceea nu-i adevărat, că în cea din urmă mare adunare catolică, s'ar fi arborat flamura recatolicisării Ungariei. Căci iată ce s'a accentuat acolo: „Nu este vorbă să conturbăm egala îndreptățire a religiilor, sau libertatea de conștiință, garantată prin legile țării. Este cu neputință în ziua de azi să întindem spada în sanctuar. și să facem să răsună cătușele în loc de glasul conștiinței, Dómne feresce! Vrem: validitate liberă în viața socială și privată, să fie liberă întrecerea în viața socială; să fie asigurată emularea liberă în viața intelectuală, libera emulare între reformațiune și catolicism; nu putem reface istoria, nici nu vrem s'o refacem“.

Teren liber de validitate tuturor confesiunilor — etă ce au accentuat catolicii în adunarea lor, și baronul Bánffy, ca adevărat politician liberal, ar fi trebuit să îmbrățișeze și el vederea acésta, fără să vadă în ea primejdii imaginare la adresa protestantismului.

Vorbirea lui Bánffy, care a aflat viū echoū în presa maghiară. are și pentru noi, privitorii nepreocupați ai evenimentelor, importanța sa.

N'avem să ne bucurăm de scisiunea confesională a compatrioților nostri, deși acésta e prima impresie, ce ne-o face.

Ne bucurăm înse, vedând accentuându-se de ambe părțile principiul confesional.

Până acum principiul acesta era parte ascuns, parte preterat, îndată ce era vorbă despre: naționalități. Atunci cu toții erau una; nu mai existau catolici, nici reformați, nici ovrei.

În vederea țintei comune, des-păreau diferențele.

Acum înse, când vorbirea baronului Bánffy, scóte de nou la iveală deferențele confesionale, stăm în fața unui proces de selecțiune, în care pescuirile în tulbure nu vor mai avé rost.

Să stim odată cu cine avem a face: cu catolici, cu protestanți, ori cu Ovrei? Ori avem a face cu o masă compactă, care fără osebire de confesiune, este firm convinsă, că naționalitățile constitue cea mai mare stavilă în calea popășirii statului — numai pe cuvintul, că țin la naționalitatea lor?

Voce seriósă. — Am arătat în un număr trecut, cum în fața „invasiunii papistașilor“ în România, toate foile de dincolo și unele chiar și de la noi. cercă să alarmeze opinia publică, insinuând fel de fel de păcate congregațiilor religioase și în consecunță și bisericeii catolice. Azi am avut prilejul, casă întâlnim un combatant serios în noianul de babe flecărețe. Acest combatant revista bisericescă de la Iași „Viitorul“, care în nrul 2. de la 15 Sept. v. serie sub titlul „Tema de congregațiunile romano-catolice“ între altele următoarele adevăruri:

„Nu este de ajuns, să strigi că străinul pe cale comercială, industrială ori educativă ne lea înainte și tinde a se face stăpîn în țara noastră. Măsurile de pază ne feresce de incidente și tentațiuni, nu ne dau înse puterea de viață care ne trebuie, spre a fi stăpîni desevirșiți la noi. Pentru a ne face datoria complect, trebuie și noi să lucrăm și să lucrăm cu aceleași forțe dacă nu cu mai puternice. În specie, fiind vorba de un pericol și religios, pe lângă național, datoria celor bisericesci este, de a se înarma cu aceleași arme, cu care se presintă papistașii. Găsim la ei cultură, s'o avem și noi. Daū ei exemplu de unire, care-i întărește, s'o vedem și la noi. Sint ei sociabili și nu perd ocașie, ca să fie în contact

Cumpărați!

„Calendarul Unirei“

Cumpărați!

pe anul 1903.

Costă numai 50 fil. + 10 fil. porto postal.

cu lumea creștină, să fim și noi. Ni-se prezintă papistașii buni agenți de propagare, să ne formăm și noi."

Și apoi termină:

"Să se scie, că vafele arată ceva și deșteptă compătimirea, dar dau semn de puțină virilitate."

Așa precepem noi lupta pe ori ce teren, cu atât mai mult pe cel bisericesc. Nu cu acuse închipuite, nici cu frase luate din vînt, se poate sdrobi o biserică cum e și cea catolică, ci cu argumente, cu dovezi puternice, arătând, că acel spirit înalt și de viață făcător, pe care îl are biserica cea adevărată, nu se află în biserica catolică, ci în cele alalte biserici, despărțite din motive de ambiție ori ură de sinul cald și iubitor al bisericii lui Iesus Christos.

Revistă politică.

România. Călătoria regelui Carol la Ruscuc și Plevna este vii comentată de toate ziarele. Opinia generală este, că regele a dat o nouă dovadă de înțelepciunea și tactul, cu care de mai bine de 25 ani a condus România pe calea progresului.

Regele a părăsit Giurgiul Marți la 1 oră, însoțit de șapte vase române și bulgare și încărcate de numeros public. O bateria bulgară sălută sosirea regelui. Orașul e foarte frumos împodobit cu flamuri române și bulgare. Întâlnirea celor doi domnitori e foarte afectuosă. Mulțimea publicului îi întâmpină cu urale. E de față și o

deputație a Românilor din Sofia, s'a dat apoi un prânz de gală, la care prințul Ferdinand închină pentru regele Carol, declarând, că el și guvernul își va da totă silința pentru întărirea și dezvoltarea bunelor relațiuni prietenești între aceste două state. Pomenesc cu recunoștință de aniversarea a 25 a liberării Bulgariei în lupta, în care armata română a avut partea sa de glorie.

Regele Carol răspundând se bucură, că azi se serbează amintirea resboiului de eliberare și golesce paharul în sănătatea familiei domnitoare.

Ziua următoare Regele însoțit de prinț și suitele lor au plecat la Poradin și de aici la Grivița, intrând în capela română unde s'a celebrat un serviciu religios în amintirea celor morți. Au vizitat apoi monumentul ridicat în amintirea celor căzuți în război și pe care regele, prințul, atașatul militar al Rusiei și orașul Plevna au depus câte o coronă. De asemenea au așezat corone și pe mormintul soldaților ruși. Terminând cu vizitarea acestor gloriose locuri pentru armata română, s'au întors la Plevna, unde s'a făcut primire din partea orașului.

Joi, regele s'a reîntors la Sinaia.

Corespondințe.

SINOD PROTOPOPESC.

Giurgău, în Novembre 1902.

În 6 Novembre a. c. s'a ținut sinodul protopopesc îndatinat — de toamnă — în parochia Vasláb, cu un program bine ales. Frații preoți, docenții din district, prezenți aproape în număr complet, poporul din Vasláb, sporit cu câte 2 delegați mireni din fie care parochie anume conchemați pentru a conu ge cu votul lor la constituirea senatului scol. protopopesc — toți se grăbiau a lua parte la serviciul divin, început la 8 ore a. m. cu care ocazie Mon. Domn protopop. printr'o vorbire mișcătoare, esplică fiilor sufletesci însemnătatea zilei de azi. Cântările liturgice le-a executat corul tineretului din loc, sub conducerea bravului docente Nicodim Rus.

Conform programului urmăză constituirea pe un nou termin a senatului scol. protopopesc. Îndeplinindu-se acest act de gravă momentuositate în cea mai perfectă ordine, vice-protopopul în cuvinte părintești esplică membrilor noi aleși datorințele împreunate cu acest oficiu onorific, merit a conserva nealterat caracterul confesional, cercarea și aplicarea tuturor mijloacelor legali pentru susținerea și ocrotirea școlilor noastre, contra a ori ce atac cu tendință perversă și distrugătoare, avându-se pururea în vedere împrejurările, altcum cunoscute din secuime. — Aleșii din cei chemați, în deplină cunoscintă a cauzei, la provocarea protopopului, depun în fața altarului și în auzul celor prezenți jurământul prescriș. După sevirișirea acestui act s'erbătoresc. docenții sînt provocați prin protopop a se

FEUILLETON.

Pitipeti și Potopati.

(Umorească de A. R.)

Nu-ți poți de loc imagina, la câte de toate poate ajunge un om. Se nu să fi întâmplat cu mine însu-mi și să fi cetit istoria asta într'un ziar, m'ași fi umflat de ris și ași fi înjurat cociceșce asupra cutezanței ziaristilor, cari voesc a îndopa pe cetitorii lor cu ast fel de bazaconii. Dar, cum zic, lucrul s'a întâmplat de fapt cu mine însu-mi, am fost aievea odată, — deși numai pe scurtă vreme — posesor de vulcani. Da, da, posesor de veritabil muniți vomitori de foc. Și éta cum s'a întâmplat istoria aceasta, carea, bucuros conced, că sună cam incredibil.

Aveam și eu odinioară un văr după mamă, carele de un șir lung de ani era cassier la banca de escompt de aici, până ce într'o bună dimineță plecă pe speșele acestei bănci la America. Curios în lucru era numai atâta, că nice directorul, nice comitetul de supraveghiere, nu sciuseră mai înainte nimic de acesta. După aceea apoi, fireșce se convinseseră cu atât mai bine.

Vărul meu Robert, plecă dară la America, însoțit de cinci-zeci de mii de corone, cari mai înainte nu aparțineau lui. Scăpat de toate depeșele de semnalare, de detectivi și de poliția de la frontieră, ajunsese așa vărul Robert fericesce în lumea nouă. Acolo s'a întâmplat cu el lucrurile cele mai

miracolose. După firea tuturor călătorilor de tagma asta, cari ast fel o tulesc la America, nu sciu nice el să economizeze cu banii, cari mai înainte nu se țineau de el, și în scurt Robert, deși avea locuința imediat lângă mare, ajunsese total pe uscat (în pungă). Acum începuse a-și câștiga pâinea în toate modurile americane posibile. A fost chelner, purtător de cărbuni, cocicș de tranvaii, eutor de ziare, comerciant en gros, senator și curățitor de păpuși. Toate pe timp scurt și cu noroc schimbăcios. În urmă se puse pe meseria de a îmblânzi șerpi. Dar când nu mai voia să meargă nici „gheșful" acesta și fiind aproape să moră de fome, Robert se vedu constrins, să-și mănec șerpii săi. În ce mod și-i pregăti-se, copti în presi saș „a vin blanc" cu trufe, durere, n'am putut scote la ivelă. Dar în fine isprăvindu-se și provisiunea de șerpi și vedindu-se era-și vis-a-vis de rien hotărindu-se repede se angajă la un circus ca negru (harap). Fiind vărul Robert călăreț foarte bun, învăță foarte iute o figură, de la care își promitea colossal de mult. Dar deja la premieră păți o strășnică nereușită. Și acesta s'a întâmplat așa. Circusul era un așa numit etablissement de vară, un loc închis cu scânduri și deasupra acoperit cu oeriu. Dar tocmai când intră vărul Robert în manegiul pe un pompos armăsar arab, se descără o ploie torrențială. Publicul consta pe jumătate din albi, pe jumătate din negri, Albi gentlemani, cari naturalmente îl țineau pe Robert de negru, fireaș, hăuleau și îl aruncau cu mere putrede, ouă clocește și crumpene, țar numai până la jumătatea producțiunei. Într'aceea ploia îi spalase colorăa neagră din față și acum începură negri să hăulescă și aruncară asupra lui cu

obiecte mai tari, ceea ce nu plăcu albilor. Pe scurt se iscă o invălmășală teribilă, și acesta o folosi vărul meu spre a o lua la sântoșă și a părăsi circusul definitiv pentru tot de una. În grabă uita-se fireșce a se scobori de pe armăsarul arab și din contră îl lăsă să sbore așternut pămîntului. Faptul acesta dete anșă publicului de încălecară pe toți caii disponibili a circusului și ei se luară după fugariu, neuitând a lua cu sine și o țapănă funie de cânepă, probabil ca ajungându-l să-l facă o mică judecată sumară (lynch), ca despăgubire, pentru că le-a stricat petrecerea. Acesta în America e o petrecere populară tare plăcută și lefină și tare la modă.

Din cęsta înșe nu s'a ales nimic, pentru că calul vărului Robert era tare sprinten și cu el stăbătu în pace jumătate America până în California, unde toți muniți, riurile și busunarele sînt pline de aur. Naturalmente, că și vărul se făcu acolo numai de căt căutător după mine de aur.

Acum, după cum se scie, scrutătorii de mine se împart în două grupe mari, în de acela, cari află aur, și în de acela, cari nu află aur. Vărul meu, durere, aparține la grupa din urmă. În totă ziua spera, că se va pute pune în pat ca om bogat, și în totă dimineță se trezia ca un biet calic. Starea acesta de la o vreme nu o mai putu suporta și pe lângă acesta cu cei alalți gentlemani ai sălășului, nu, prea era în bună amicieție, pentru că el, nu sciu de ce, stătea pe lângă aceea, că el să caute după aur numai în raionul său, nu și în al vecinilor, — de aceea hotărindu-se erași repede, părăsi câmpurile de aur, pentru el atât de nefructifere, și se duse în America

retrage în școală, pentru a-și ține adunarea ordinară de toamnă a reuniunii despărțimintului, îndemnând poporul adunat, a asista și el la decurgerea acestei ședințe. Er frații preoți sînt invitați a se prezenta la casele parohiale, pentru a se începe ședința sinodului protopopesesc. Armonia și ordinea exemplară sub egida cărora s'a desfășurat această scenă pînă la urmă, pînă la decizia în toții de la izvorul comun, unde reside năstosul depositariului a totă darea cea bună și tot darul desevirșit, pentru ca după o muncă bărbătească și desinteresată, concentrându-ne din nou la acest izvor comun, se demnem rōdele ostenelelor aduse pentru propovădirea binelui obștească a neamului din secole, involuntar îmi în minte cuvintele memorabile a unui bărbat distins, dintre cei prezenți, cum-că deși sîntem așa de puțini, isolați de frații de un neam și sînge, totuși nu se pōte zice, că noi sîntem cei din urmă, — vorbă fiind de progres.

Răzînd la obiect, mă mărginesc a descrie în linii generale decursul ședinței sinodului protopopesesc, care a deschis-o Mo. v.-protopop districtual printr'un exposu dal, din care am putut afla, că deși se observă progrese frumoase pe terenul moral, educativ, material și administrativ, totuși parte administrativă mai ales, lasă încă mult de dorit, atragînd deci atențiunea fraților la defectele constatate, îi invită a conlucra cu tot zelul pentru sanarea acestora și a concuși la desbaterile ce vor urma cu totă seriozitatea și caritatea fraternală.

După constatarea absențelor neînsemnate, prezidiul dispune citirea Ven. Ordin. consistoriale, pînă care se aprobă conclusele sinodului protopopesesc de primăvară, ceea ce se fea spre sfîntă.

Urmăzînd apoi încasarea taxelor oficiose.

În conformitate cu Veneratul cercular mitropolitan de dno: 30 Iuliu 1902. Nr. 3733. a urmat meditarea asupra cuvintelor apostolesci, cuprinse în Enciclica Sfintei Sale a Papei Leo XIII. despre preasfînta Eucharistie. Din acest incident s'a luat conclud, la propunerea protopopului, ca pe viitor vinul de lipsă la perfacerea s. liturgiei să se comandeză prin protopopul districtual de la o firmă solidă, pe care o va recomanda Preaven. Ordinariat mitropolitan. Asemenea se va pune pond deosebit pentru a avé la dispoziție pîne cît se pōte de curată, de sine înțeles că intraurirea neeseșionabilă a potirelor va premerge acestora.

S'a făcut propunere concretă prin coop. Vasile Urzica din Varviz, ca poporul credincios nu numai să fie îndemnat, ci să i-se dea și ocazie binevenită „a se alipi de Acela, carele din rînduiea dumnezească este atât pe sama singuraticilor, cît și pe a societății calea, adevărul și viața,“ luându-se conclud, că la hramurile practice cu deosebire în părțile mai muntōse, mărțurisirea și cuminecarea poporului să nu rămână nicî la un cas, delăturându-se prin acesta cuibul patimelor infecte, a alcoolismului și concubinatelor, cari pînă acum la hramuri se manifesta în adevărata lor splendore. Cele 4 parohie din Bicaz se vor ajutara împrumutat întru ducerea în îndeplinire a acestui lucru salutar, Tulgheșu, Corbu și Bilboru asemenea împrumutat, Varvizu, Sermașu, presupunînd ca Preaven. Ordinariat mitrop. va concede reincorporarea Topliței la districtul Giurgeu, vor servi și împrumutat acest lucru, cu atât mai virtos, că la mănăstirea Topliței. — astăzi în stare deplorabilă — se va puté introduce peregrinagiul.

În fine s'a ales o comisiune constată-

tōte din preoții: A. Donescu, Ioan Mera, Virgil Codarcea și Vasiliu Urzica, care sub prezidiul protopopului, va avé să conlucra la statutele proiectate și mult dorite, a sinodului protopopesesc.

Ne mai fiad alte propuneri insinuate la timp, protopopul le multămesce celor prezenți pentru armonia și ordinea observată sub decursul sinodului, pe care cu această îl declară de închis, la 3 ore p. m.

După aceste a fost conchemată ședința forului protopopesesc de I. instanță, după care a urmat ședința noului senat școlastic protopopesesc.

Nu pot a trece cu vederea prezența Spect. Domn Ioan Urzicean, fost pretor al Tulgheșului și astăzi notariul Bicazelor, care deși în etate înaintată își ține de datorință sfîntă a-se prezenta în mijlocul nostru și cu sfaturile înțelepte a ne da directiva în tōte lucrurile de interes obștească. Dumnezeu să ni-l țină încă la mulți ani!

Ducînd cu noi noi cele mai plăcute suveniruri din Vașlab, ne-am grăbit cu toții la ale nōste, ca în ziua următoare intrîndu-ne în Varviz să întîmpinăm pe Ilustritatea Sa Reverendissimul Domn Dr. Vasiliu Hossu și suita, care ca delegat mitropolitan va avé să perfacă sfîntirea frumoșei biserice din Varviz.

Uva.

SCRISORE DIN VIENA.

— De la corespondentul nostru. —

Library Club Viena, 11 Nov. 1902.

Orașul „Habsburgilor“ se sbuciumă din nou.

O luptă înversunată decurge pe tōte liniile, — lupta între creștini și socialiști.

centrală. Aici, în marele stat Riobamba intră în serviciul țitar, dar neavînd nici banî, nici protecțiune, trēbue să se îndestulēscă în armată cu rangul de „general.“ Alții în alte condiții încep acolo îndată cu rangul de „marșal.“ În Riobamba vērul Robert și-a cāștigat tite feluri de merite, mai ales în luptele cōtra indianilor.

Timp tare îndelungat n'am mai auzit nimic despre vērul meu. Într'o zi capēt o telegramă din Brema, în carea proprietarul de la „Hotel Grōnland“ de acolo mă provocă, să mă duc acolo, înd că un american cu numele Filipino Gonzales Rodriguez Miguel Roberti, doresce de tîntă să vorbēscă cu mine. Eū depeșez înapo cā pentru o călătorie de plăcere nu am nici un mp, nici banî, alt mintrea locnesc aici în stēda podului 18, ușa a cincea în dreapta, să la dispunere în tōtă după amēza de la 3 ore. Altă dată în tōtă sara la restaurantul „vrabia veselă,“ masa de jubileu. În această capēt de la „Hotel Grōnland“ ațōna urgentă depeșă cu înștiințarea, că Filipino etc. Roberti, americanul bogat, își mte aprōpe capetul vieții și ar vrea să fadispozițiuni despre rēmasul sēu, și tocmai e aceea ar dori să vorbēscă cu mine.

Roberti, american, rēmas — cum numai îmi veni în minte vērul Robert. Numai el, despre carele de mult nu mai am nimic, putea să fie. Cu 24 ore mai tîrziu mă aflam în Brema în „Hotel Grōnland“ la patul americanului. Zēu, că eraserul Robert. Numai de cāt mă cuprînd în brațe și cu vōcea înădușită de lacrimi și tremurînd de emoțiune și de slăbiciune strigă: „Fiul meu, fiul meu Riobamba . . . Pitipeti . . . Potopati . . . !“

Eū l'am rogat, să se exprime într'o limbă mai europeanescă, căci eū numai cam defectuos stăpānesc idiomele din America centrală. La această el își ținti ochii asupra mea cu o privire lungă și doiōsă și zise cu un suspin nșurător:

„Oh, fiul meu, cāt de bine, că ai venit. Vieța mea se numēră numai după minute și de aceea îndată voiū să trec la obiect: Așa dară cum am zis, fiul meu: Riobamba Pitipeti. Potopati. . . .“

„Ce vrei să zic cu aceste vere?“

„Acēsta e moștenirea ta în Riobamba, carea prin această și-o testes. Fructul de ferbinte stăruință și de luptă în ani îndelungați.“

Moștenirea mea? Constă această în pămînturi, în cāmpii, în livezi (lunci)?

„Nu, nimic din aceste. Sînt doi munți mari, puternici în Riobamba, unul se numesce Pitipeti, cel alalt Potopati.“

„Doi munți. . . ?“

„Da, doi munți vomitori de foc.“

„Vomitori! . . .“

„Vulcani, doi veritabili vulcani.“

„Dară pentru Dumnezeu, vere Robert, ce să fac eū cu doi vulcani în Riobamba? cantezal în fine a-l întreba cu sfială.

„Ei dragul meu, vulcanii, ce-i drept, și-i poct dona, nu inșe și pricererea de lipsă, cum să-i poți folosi. Acēsta adevărat are să fie trēba ta.“

„Si tu însu-ți ce ai întreprins pînă acum cu acești vulcani?“

„Eū eram deja prea bătrîn pentru așa ceva, la trēba această să recer puteri mai tinere.“

„Și adevărat pe ce cale ai ajuns tu la acești munți?“

„O, în modul cel mai simplu. Î-am cāpēt adevărat donatiune de la regimul din Riobamba ca recunoștință pentru serviciile de le-am prestat statului ca general și ca om de politică. În cele din urmă parlamentul partidului contrari — scilicet în America centrală tot de una sînt partide contrare — așa dar parlamentul inimic, cu cāt el cu purcel l'am aruncat în aer. Două sute de deputați contrari au fost îngropați în ruine, pe lângă aceștia încă și servitorii, stenografi și ziariștii aduși acolo, a căror număr nu se scie. . . .“

„Dară, vere. . . .“

„Da, da, această numai așa se pōte în America centrală, sau că tu arunci în aer, sau că ești aruncat în aer. Alt mijloc de a isbuti cu convingerile politice acolo nu se dă. . . . Dar cum am zis, esploziunea — „din întimplare e prevēdută“ — a succes de minune și cu această revoluțiunea se sfîrși. Dar în Riobamba nu sînt nice titluri de nobilitate, ce i-s'ar puté da omului, nice orduri. Cine dară se destinge în serviciul patriei primesce ca dar național un vulcan. Pentru merite de tot pregnante se dau cātē doi ori și trei vulcani. Eū am cāpēt gradul de mijloc, adevărat doi vulcani: Pitipeti.“

„Și Potopati, scit.“

„Fōrte bine. Și aceștia acum ai să-i moștenesci tu de la mine, că dōră eū tot de una așa de tare te-am iubit. Scurt, testamentul meu se află deja aici la consulul din Riobamba. Tōte sînt în ceea mai bună ordine. Tu ești eredele meu universal.

(Va urma.)

Creștinii sînt bine organizați și concentrați, avînd în frunte un bărbat providențial, cei alalți sînt respirați și compromiși cu deservire. Bietul Wolff, prăpădit moralicesc. — el care ține prelegeri de morală în parlament. — plînge pe ruinele visului lui.

Începutul luptei între aceste două partide s'a dat deja cu prilejul zilei onomastice a lui Lueger. A fost o adevărată zi de bucurie ziua acésta, în care mit de felicitări au sosit celui mai aprig, cinstit și hotărît dușman al socialiștilor jidoviți. Deja cu ocaziunea acésta se puté proroci, că creștinii la alegerile din acest an vor reporta învingeri asupra socialiștilor.

Alegerile au reușit peste așteptare. Socialiștii au pierdut o mulțime de mandate. Creștinii au învins. Socialiștii, nu vor să o lase nitată rușinea, ce a cădut peste ei, și dore înfrîngerea acésta, drept aceea în parlament vor cerca toate mijlocele iertate și nelertate de a sili pe creștinii să nu-și potă validita programul lor. Focul a izbucnit în 11 Nov. când aceste două partide s'au întîmpinat cu cuvintele cele mai triviale, cum numai într'un Reichsrath se poté întîmpla. Incidental, — ce s'a întîmplat în strada Favoriten, că adecă un social-democrat a atacat pe un polițist, rîndindu-l cu un cuțit, a agitat spiritele fôrte. Arma spirituală a social-democrațiilor a fost terorizarea și ențitul și nu convingerea. E frumos să veđi lupta cinstită a creștinilor contra negotului și corupției jidovesci. Partida jidovită descurajată bate în retragere. Elementul cel bun a învins.

Cît de bine ar fi, când și în „Hungaria infelix“ s'ar începe o ast fel de luptă de emancipare de sub robia capitalului jidovesc. Ar trebui să vadă magiarul, că jidovii, acest element fără caracter și morală, mai curînd ori mai târziu le va frînge gâtul.

Reichsrathul funcționează rău de tot, deja primele zile arată, că speranțele unei bune înțelegeri au fost deșerte. Nemții și Cehii, acești dușmani vechi, stau îndrjiți fără să se plece vre-unul. Fie care dorește pacea, dar fie care se teme de ea. O pace între acești doi — în timpul de față — ar fi imposibilă, căci atât radicalii germani cît și cei cehi ar apostrofa pe al lor de trădători naționali. Cehii de altcum consiliu de drepturile și forța lor, stau siguri pe pămîntul ocupat, bine știind că hegemonii germani au să se plece.

Cât privește activitatea parlamentului sînt două păreri, una, că Reichsrathul se va închide pe vre-o câte-va zile, — în care timp cehii și germanii să se sfătuiască pentru o înțelegere și o acțiune comună. Se înțelege, că de o cam dată vor avé să facă numai un program al înțelegerii, care apoi, la timpul său, se va desbate.

O altă părere e, că să se formeze un nou cabinet în frunte cu Körber ori și fără el. Și dacă nici așa nu va succede, atunci să pășescă ca atotputernic §. 14. — Va se zică vechinul cîntec.

Sînt vremuri grele pe aci și vor veni și mai grele.

RIT, TIPIC.

Diecesa Gherlet, 10 Nov. n.

Adevăr incătestabil e, că individualitatea noastră etnică a fost păstrată per eminentiam prin religione, rit și limba liturgică; și cel ce încercatu-s'au a imprima alt caracter acestei individualități, cu alte mijloce, au retirat; mici succese numai acolo au putut se cerea, unde au întîmpinat apostati ai ritului oriental. Dar și aici petriile au ramas și apa a trecut. Drept ce încercările recente, cu liturgie magiară, în asta direcție s'au îndreptat, nu ce cu mult mai periculos pentru noi, de cît cele de pînă acuma.

Puterea atractivă a ritului oriental nu mai e de discutat, de une lucruri nșor de priceput, defecționare de la religionea noastră la vre-o sectă reformată e corb alb. Frumseța ritului oriental e așa zicînd prefăcută în sîngele poporului român ritul oriental e admirat pretutindea, așa că „străinul în cale i-se înclină,“ o recunoște.

Ceremoniile ritului înse nu se bucură de unitatea necesară, nu vei afla două funcțiuni, cari se nu difere una de alta în diferite părți ale provinciei noastre metropolitane. Funcțiunile noastre între toate sînt mai lungi de cît în alte biserici, dar uniformitate nici în cinei din o sută biserici nu vei afla, pînă când în biserica apusă uniformitatea întru nimic nu e atăcată.

„Di părinte din C. numai azi a cetit evangelia, ce dta o a cetit azi sînt două sîmpămâni,“ mă întîmpina mai dănnăzi un credincios, ce cercetase o biserică din vecini. De nu m'ar fi întrebat întăiu, că în toate bisericile noastre tot aceeași evanghelie se cetesce în una și aceeași Duminecă, îi puteam evita răspunsul adevărat așa înse nu îi puteam răspunde, fără ai declara smintela confratelui, care nu a început evangeliile sfîntului Luca cu Lună după Înălțarea s. Crucii, și a continuat cu cele de după Rusalii.

Dar răul cel mai mare e, că prin erori de atare natură, se detrage mult din recunoscuta frumseța a ritului nostru. Êr purtându-ne cu indiferență față de rit, și sîntem tot odată ingrați, că el ne-a conservat individualitatea noastră, eul nostru.

A forma uniformitate în o întregă provincie, cum e provincia metropolitană, ar da muncă nu de un an sau doi, ci mă tem, că de o întregă generație, și și în atăta timp s'ar simți lipsa celei mai aspre discipline, carea mulțămită arhierilor nostri e destul de laxă.

În seminariile catolice latine, unde e educată, și o parte a preoțimeii noastre, ori ce se propune afară de rit și tipic. După absolvirea seminariilor, dacă nu-și pun o deosebită diligență în studierea ritului, sînt de multe ori în cele ale tipicului mai inferior (venia sit in verbo) multor cantori necualificați din cel din urmă sat. Apoi dacă protopopii nu se nisnesc spre uniformitate, erori vom întîmpina la ori ce funcție.

Dar nici în seminariile nostre domestice alumnul nu-și poté câștiga cunoștințe suficiente în ale ritului și ale tipicului. Nimerit observă iubita noastră „Unirea“ în un prim articol recent. „Mai multă praxă

în școli și mai puțină teorie.“ Numai cu cît câștigî în seminar, nici cea mai mică funcție nu o poți sevîrși esact.

Cutez a afirma, că unul din studiile cele mai grele, respective mai delicate, dar tot odată mai necesar între studiile teologice e tipiceni. Pe lîngă toate îndrumările că „cum va vrea cel mai mare.“ Cel mai vestit ritualist de multe ori sîn ajuns în dilemă. Deci a servi cum se cade în Dumnezeu recere multă diligență și uneori multă pregătire.

Eu opinez că multe erori ce se conit în sevîrșirea diferitelor funcții, s'ar imputna, dacă preotul ar fi cu considerare la următoarele:

1. Aibă preotul ori câți ani de praxă, nici când se nu începă funcția nepregătit, căci numai așa va pute slugi cum și cade lui Dumnezeu; ér la finea funcțiunii să-și tragă sîma, unde a greșit, la o a doua ocaziune erorile să le evite.

2. E us, ca conferințele preoțesci unul din frați să diserteze. Între temele disertațiilor să se alégă și din sfera ritului și a tipicului. Ca teme ași recomandă „Tipicul inseratului, mînecatului și a liturgiei pe ciclul de la Dumineca tuturor sfîntilor pînă la Botezul Domnului pe anul 19...“ „Erorile mai dese ce se fac la inseat, mînecat și liturgie.“ „Tipicul de pe sîntămăna Botezului pe a. 190...“ etc. Irorile de la liturgia celebrată de toți frați să se discute între frați în însași conferință, și nu s'ar ivi erori ca acelea, că la pomăna preotului învățătorul cîntă cu prunci școlari, „De tine se bucură“ în loc de „ade-se cu adevărat“ la o conferință de tîmna, poté ca să și arete pluritatea științei.

3. În literatura calendaristică, har Domnului nu ne putem plînge, că am fi săraci. În anul curent au apărut aprîpe 20 calendare române. Din acest mărișor număr numai noi „fețe bisericesci“ am fost lipsiți de datele pentru noi necesari esacte, căci datele bisericesci nici în două din cele apărute nu consună. Un gol prea simțit dispare acum ca reparația „Calendarului Unirei.“ Fără multă bătaie de cap ori cine avîndu-l va afla date esacte referitoare la vers, evangeliil, voscreme etc. Să se prenumere deci acest calendar de fie care biserică cel puțin câte 2 esemplare, și vom fi mai aprîpe de unitate în sevîrșirea funcțiilor bisericesci.

4. Ca înse în toate bisericile să domnescă uniformitate întru toate, asta ar depinde de la Prea Luminații nostri Arhieriei. E drept, că ar fi o mună grea, căci pînă ce un cantor cele 8 glasuri le cîntă „pe grece“ altul mai mult a îndrăgit forma „pe rusie“ restînd o parte, care cîntă pe versul „gurei,“ a le aduce aceste toate la o uniformitate, ar recere timp. În vicariatul Rodnei s'a făcut încercarea, și încă cu deplin succes, și azi în cele 31 de parochii e deplină uniformitate. Prin bună înțelegere acest lucru s'ar poté lăți.

5. A nu lerta nimic străin în biserică, ca introducerea Rosariului, a icónelor cîntătoare etc. ca lucruri străine de ritul nostru; ér în contra renovatorilor a păși cu rigore.

Cel ce ar sci altele, le spună.

Oric.

Avându-le aste aminte, ritul nostru va rămănea intact. In toate bisericile unui Dumnezeu ar fi laudat în uniformitate,  r p strandu-ne ritul  i noi vom fi păstrați etnice.

Traian Deac
preot de dioc. Gherlei.

Noutăți.

Întru mărirea lui Dumnezeu. Spectatul Domn Dr. Vasiliu Bian, din Faget de presinte doctor primar în Buzău, pătruns de dragostea curată cătră s. n str  biserică, carea s'a edificat la marea stăruință a părinților Daale, a cumpărat pemașa s. altar 2 sfeșnice de argint de china cu 34 coróne. Prea bunul Dumnezeu să il țină la mulți ani,  i să-l r spl tesc  nobila faptă. Faget, 5 Nov. 1902. Alexiu Trif, preot. — A  binevoit a dona bisericii nóstre Octavia Popescu, m. Dr. Luca, o cădelniță din argint de china în preț de 26 cor., ca vot, dacă h rbatul ei va r m n  în viață din greul morb în care a zăcut. — O altă Dn  o cruce pe altar de broz aurită în preț de 60 cor.  i din colecta făcută pe la mai mulți credincioși prin Ștefan Urechie s'a cumpărat un Triod cu litere latine legat în piele. Pentru cari li-se aduce mulțumită. Comloșul-mare. Curatoratul bisericesc. — Vasiliu Cosma econom, de religiune gr. cat., George Oltean gr. or.  i Ioan Lazar, gr. or. a  cumpărat pe sama sfințel nóstre bisericii gr. cat. din Abuș un potir, disc, stelut , linguriță  i lance t te intraurite cu 100 cor. Vasiliu Ghira, gr. or. tot din Abuș, a cumpărat o cruce pe pistol de argint de china 14 cor.,  r un alt binefăcător gr. or. a cumpărat un rind de vesminte preotesce anume stichariu, felon  i t te apartinențele cu 70 cor. Primesc  marinimoși donatori  i pe calea acest  sincerile nóstre mulțumiri. Dumnezeu le r spl tesc  însutit. În numele curatoratului. Abuș, la 9 Novembre 1902. Nonic Rusu, preotul Abușului.

Soiri personale. Dr. Victor Bujor, prefect de studii în seminarul diecesan din Gherla, a fost numit profesor de dogmatică, în locul Rsmului Dr. Domide. — Felicitări cordiale.

Fondul subsidiar al preoților a primit 10 cor. de la Paul Popescu, preot în B rta, distr. Sibiu.

Masa studenților din Blaș Duminecă la 2 Nov, a fost înmormintarea regretatului Iulian Nistor, fost redactor la „Universul,” marele ziar independent din Bucuresci. În loc de cor n , a  contribuit pentru masa studenților din Blaș următorii domni: Pavel M. Bogdan, 10 lei; Sept. B. Murșan, 6 lei; Nic. Boca, Avram Petra, L. Rusu, Ignatie Mircea, C. Tălășescu, Gavrilă Grama câte 5 lei; M. Schiopul  i N. Iliescu, câte 3 lei; Ioan Trif, I. Morandini, Il. Chendi, St. O. Iosif, poetul, Nicolau Ivan, Ioan Mircea, Nicolau Henzel  i I. Costin, câte 2 lei; I. Banciu  i N. Bran, pictor câte 1 lei. Suma 70 lei. — Ioan Mărginean, preot în Bogatul-rom, a dăruit 6 cor. Institutul „Vlădeasa” din Huedin 20 cor. Ant. B liban, B sesci, a colectat 3 cor.  i George Lehene, Arghis, 3-10 coróne.

Pentru internatul Vancean de fetițe a  mai contribuit câte 10 cor. 53 îl. Ștefan Boroș, Ca.-Szt.-Iván, Iosif Balint, Petridul-inf., Iuliu Montani, Zlatna, Ales. Valea, S.-M rtinul-de-c mpie, Ioan Olariu, Ciuci , Ioan Bosdoc, Ciendi , Șofron C rlanea, Tecușul-rom., Ioan Pop, Incul inf., Ioan Bozac, S mbotelec, Vas. Caliani, Lump rd, Teod. Lechințan, Cucerdea-rom.,

Traian Fodor Cacova, Andronic Pop, Alecuș, Georgiu Spinean, Nandra, Virg. Codarcea, Șermaș, Galacteon, Vas. Daea b., Ștefan Nemes, Diled, Aug. Nilca, Vaidanta, Laur. St ncel  i Teod. St ncel, C pud, Ioan Fulicea, Șinca, Ier. Man. B g u, Șofron Pop, Gioagiul sup., Ioan Ghișoiu, Vizocna, Alesiu Deac, S zg tin, Georgiu Suciu, Indol. Samuil Poruț, Ceanul-deș., Ioan Handrea, L scuț, Ioan Simoc Iun., Restolt, Daniil Harsa, Mil șel, Ioan Simu, Abrud, Nic. P trunța, Vecher, Toma Furdu, Logig, Lud. Luca A. Iulia, Mateiu Luca, Iembac, Sim. Opriș, Armeni, Teod. S. Rus, Seplac, Val. Dimboiu, Sebeș, Ioan Popeneșu Veneti  inf., Dion. Velicea Spatac, Sim. Marcu Dumitra, Ioan P. David, Scorel, Petru Dan, L pnu, Aug. Almășan, S.-M rgita, Ier. Dănilă, Budateleac, Ioan Pantea, Riciu, Vas. Morariu, Poiana, Ștefan Faust, Bernadea, Sim. M rincaș, Bogdana, Iacob Cornea, Vinț, Const. Costin, Uilac, Nic. Pop, S cal, Ioan Cotta, Bicaz, Ioan Viciu, Vidrașeu, Ioan Comșa, Fofeldea, Ioan Mărginean, Bogatul, Aron Deac, Blaș, Georgiu Muntean, Blaș, Dr. Isidor Marcu, Blaș, Vas. Smigelschi, Sâncel, La olaltă 631 cor. 80 îl.

Reuniune folositoare. Preav. Consistor din Blaș a publicat zilele acestea raportul Direcțiunii  i rațiunile pe 1901 a Reuniunii archidieceșane de asigurare contra focului. Din publicația acest  sc tem câte-va date, care arată importanță acestei Reuniuni. Fondată la 1 Iuliu 1897 ea are deja în asigurare realități de peste 1½ milioane cor. deși, sînt incă o mulțime de comune bisericesci, unde realitățile culturii gr.-cat. nu sînt asigurate. Reuniunea își estinde activitatea sa, nu numai în Arhidieceș , ci  i în dieceșea de Lugos. Premiile anuale ce ar trebui să se solv sc , de abia sînt de 8159 cor.  r speșele de administrație, plus reasigurarea realităților mai prețioșe se ridică la 2000 cor.  r t te acestea s'a realizat un fond de rezervă de peste 16 mil cor. ne mai socotind premiile restante, cari se urcă durere, la aproape 7 mil cor. Pe l ng  acestea a mai plătit de la fondarea sa 5762 cor. ca despăgubiri.

Concurs. Cu terminul de 1 Dec. n. espir  concursul pentru completarea parohiei Ascileni-mare, distr. D rgea. Emolumentele s nt: casă parohială de piatră, culin   i cămară  i superedificatele economice. Porțiunea canonică e de 66.277°  i mai e lectical, câte o măsură de cucuruz, Venitele stolare îndacinate. — P n  la 21 crt. sînt de a se înainta cererile pentru ocuparea st țiunii cantor-inv țatoreșci din Bercea, distr. Almaș.

Hymen. Ioan Cerghi, teolog absolut  i Maria Popp, anunță cununia lor, ce se va celebra la 23 Novembre st. n. la 3 ore p. m. în biserica gr.-cat. din Elciu.

Monument lui Oltean. Adunarea generală a desp rt mintului Cluș, al Astrei, a hotărit, să ridice monument repausatului Ioan Oltean, car  a lăsat Asociațiunii 100 mil cor. spre scopuri filantropice.

Procese cu ridicată. Zinariului „Kronst dter Z.” de la Brașov, i-s-au intentat p n  acum șapte procese, de presă cari se vor pertracta înaintea curții cu jurați din Oșorhei .

Statute aprobate. Înalt. ministru ung. de interne sub Nr. 98.943/902 V-a a aprobat statutele „Reuniunii femeilor române gr. cat. din Zlatna,” înființată în 3 Iulie 1902. Numita Reuniune are de scop înfrumșetarea bisericii române gr. cat. din loc  i sprijinirea elevilor mizeri gr. cat. cu purtare bună. Dorim isb nd  tinerii Reuniunii întru realizarea scopului ales.

Convocare. Desp rt mintul Alba-Iulia a reuniunii inv țatorilor archidieceșani, își va ține adunarea generală la 22 crt. în Șard.

Constituire. Comitetul Reuniunii femeilor române gr. cat. din Blaș s'a constituit pentru anul de gestiune, în chipul următor: President : Elena Nestor, vpres.: Otilia Negruț, casieră: Cornelia Deac  i secretar: Dr. A. Chețianu. — Societatea de lectură „Petru Maior” s'a constituit în ședința sa generală ținută în 18 Octobru pe anul de gestiune 1902/3 în modul următor: A) Comitetul: Președinte: Ioan Garoiu, stud. în drept, a IV.; Vicespreședinte: Ioan Lupaș, stud. phil. a. III.; Secretar: Const. Moga, stud. în drept a. III.; Notari: Constantin Bucșan  i Avram Imb ne, stud. în drept a. I.; Cassar: Filip Emil Mibaiu, stud. phil. a. III.; Controlor: George Z ria, stud. în drept a. III.; Bibliotecar: Zaharie Muntean, stud. în drept a. II.; Vicebibliotecar: Ioan Maior, stud. în drept a. II.; Econom: Victor Gael, stud. în drept a. IV. B) Comisia literară: Președinte: Dionisie Stoica, stud. phil. a. IV.; Referent: Sebestean Stanca, stud. phil. a. II.; Membrii: Tit. Liviu Blaga, stud. phil. a. II., Ioan L p dat, stud. phil. a. IV. Ioan Lupaș, stud. phil. a. III., Costa Nedeciu, stud. phil. a. I., George Tulbure, stud. phil. a. I. C) Corul  i orchestra: Dirigentul corului: Cornel Popescu, stud. phil. a. II.; Dirigentul orchestrei: Leonida Domide, stud. med. a. IV. D) Comisia supravegheatore: Chirion B nda, stud. în drept a. III., Ioan F. Negruțiu, stud. tehnic a. IV., Dionisie Stoica, stud. phil. a. IV.

Avis  i rugare. Aduc la cunoștința onoratului public român, că volumul II din opul meu „Cartea de Aur sau luptele politice-naționale ale Românilor de sub cor na ungar ”, apărut de curind, (prețul 10 coróne) a trecut prin censura procuraturii regesci din Cluș, care n'a aflat în acest volum nimic de dificultat, prin urmare e delăturat pericolul de a fi confiscat  i acest volum. C t pentru volumul prim, șorțea lui depinde acum de la verdictul curții cu jurați din Cluș, care va fi dat asupra cărții incă în decursul lunii acesteia. În cas de condamnare cartea va fi nimicit ; dar o voi scóte în ediție nouă, cu eliminarea pasagelor incriminate,  i o voi trimite tuturor domnilor de la cari a fost confiscată, pentru a nu r m n  nimeni în pagubă. Ca să pot purta inșe enormele spese, ce le voi av  cu noua tipărire a volumului prim, rog onoratul public român să-mi deie sprijinul de lipsă, cump r nd volumul II., care formeză un întreg de sine st t toriu,  i contine material f rte interesant din viața n str  publică de la anii 1860—1863. Teodor V. Păcățian.

Petreșeri. Tinerimea universitară română din Cluș invită la picnicul, ce se va ținea Duminecă în 23 Nov. st. n. 1902, în sala redutei or ș neșci. Venitul curat e destinat pentru ajutorarea tinerilor lipsiți de mijloce.

Neorolog. † Petru Anca, fost paroh gr.-cat. în Retiție, după suferință grele  i îndelungate, suportate cu paciință creștinesc  prov dat cu ss. taine,  i-a dat nobilul s u suflet în m nile Creatorului în 25 Octobru a. e. în al 49-lea an al preoției, 78 ani a vieții  i al 56-lea an al fericitei sale căsătorii.

† Emilia C tinaș n. P t cean, după un morb scurt  i vehement, împărtășită cu ss. saramente ale muribunđior, în 6 Novembre st. la 5 ore p. m.  i-a dat nobilul s u suflet în m nile Creatorului în al 25 an al etății  i al 6-lea al fericitei sale căsătorii.

În veci amintirea lor!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Alesandru Papiu Ilarian.

(27 Sept. 1828—23 Oct. 1877.)

(Continuare.)

Concluzul însufletitor și decisiv adus de jurații români din Murș-Oșorhei contribuie în mare măsură la împrăștierea hesitațiilor, ce agită spiritele Românilor în vălmășala mișcărilor marțiale. Er când apăru proclamațiunea lui Simeon Bărnuțiu din 25 Martie și se lăși în totă țara, atunci ori ce îndoielă sufletească se delătură cu desevirșire și rămaseră numai foarte puțin, cari erau încă nedeciși, ori cari voiaș uniunea cu Ungaria.

În proclamațiunea acăsta se provocă toți Români din tôte plesile, preoții, nobili, regimentele și poporul, să țină un congres național românesc; se provocă, ca să lucreze toți în consonanță, într'un cuget, într'un suflet pentru libertatea individuală prin ștergerea iobăgiei, și pentru libertatea națională prin reșederea națiunii române în drepturile sale de a avé dirigători și deputați în dieta țării; în fine se agita contra uniunii cu Ungaria până când Români vor puté tracta ca națiune liberă cu națiune liberă.¹⁾

Seriă din inima Românilor, într'un ton ușor dar categoric, proclamațiunea lui Bărnuțiu determină cu desevirșire calea, pe care aveă să pășescă în aceea vreme Români din Transilvania, și indică principiul, pe lângă care trebuia să se grupeze Români: principiul național, din care trebuia să purcedă Români și să-și formuleze pretenșiunile lor legale.

În scurtă vreme ea se răspândi ca fulgerul — în miș de esemplare — în tôte părțile Transilvaniei. Pretutindena făcu mare senzație și deșteptă în Români un entuziasm până atunci încă nemanifestat, saș cum zice Papiu, o surprindere „amțitóre“.

Din 25 Martie și până în 15 Maiu a acelu au proclamațiunea lui Bărnuțiu deveni programa întregului popor român din Transilvania, în special prin mijlocirea tinerimei studioșe din Blaș, plecată chiar atunci acasă pe feriile Pascilor, și prin zelosa propagare a juraților români din Murș-Oșorhei, cari încă pe la sfirșitul lui Martie și începutul lui Aprilie se împrăștiară prin totă țara, chemând și îndemnând poporul să vină la adunarea națională de la Blaș, pusă pe Dumineca Tomii.

Acı începe rolul de tribun al lui Papiu în mișcările de la 1848.

Din Murș-Oșorhei mai întâiu merge la Cluș dimpreună cu Avram Iancu și cu Iacob Bologa, pentru a se sfătui și cu Români de acolo, căci și acolo începuseră agitările în cauza națională. În Cluș petrecu, tot între consultări, până în sêrbătorile Pascilor. Atunci plecă la Budiu la casa părintescă, unde ajunge a doua zi de Pască.

¹⁾ Veđi A. Papiu Ilarian, Ist. Rom. din Dac-sup. tom. II. pag. 97.

Sosit acasă, adună fruntașii satului²⁾ și îi introduse în starea lucrurilor, spunându-le, că se apropie ziua mântuirii și pentru aceea tot Românul credincios să se așe pe Dumineca Tomii la Blaș, la adunare, ca să se sfătuiască despre sôrtea națiunii române și despre mijlocele, prin cari ar puté să scape națiunea română din catenele selăviei, pentru că a bătut ora deșteptării, când Români trebuie să arunce de pe ei vestimintele servitutei iobăgesci.

Vorbele sale însuflete induplicară pe toți fruntașii să mergă la Blaș; și tot ast fel făceau, în alte părți și cei alaiți soți ai sêi, îndemnând cu mare însufletire și determinând masse întregi să participe la adunarea națională de la Dumineca Tomii.

Se aștepta cu groză ziua de 30 Aprilie, Dumineca Tomii; și ea sosi, dar senină și mângăitoare, ca și când ar fi vrut, să demintă mai pe sus de ori ce îndoielă pe toți cei fricoși și pe toți bănuitorii de rele. „Toți se temeă de o catastrofă sângerôsă, de începutul unei revoluțiuni, și etă că ziua s'a petrecut cu mult entuziasm, cu multă înălțare de suflete, dar în pace și ordine frumoșă, cum nu s'ar fi putut crede.“³⁾

Scorniturile tendențioșe, seducerile dușmănoșe, intimidările și terorisarile, puse tôte la cale cu scop de a-i face pe Români să se reîntorcă acasă, și ast fel de a împedeca ținerea adunării, — s'aș infrânt, și Români din tôte părțile intrară în Blaș în glôte numeroșe. Opreliștea guvernului transilvănean n'a succes; pedecile s'aș delăturat, și adunarea de la Dumineca Tomii s'a ținut în butul tuturor încercărilor de a o împedeca.

Acăsta a fost până atunci prima adunare națională românescă în Transilvania, ținută de o parte în puterea dreptului firesc; etă de altă parte la esemplul celor alalte națiuni din țară, „cărora guvernul nu le opria ținerea de asemenea adunări.“

Ea a fost de un folos nespus de mare pentru cauza națională, căci pe cum zice Papiu, „fără acăsta adunare nu se putea de bună oră informa poporul asupra indigențelor sale; fără de acăsta adunare nu venia poporul la aceea însufletire națională, care s'a aprins într'insul prin acăsta adunare, nici nu căștiga încrederea în puterea proprie: poporul rămănea în nepăsare, în necunoscința împrejurărilor de față, și orbeca fără nici o direcțiune; fără acăsta adunare poporul nu apuca a-și cunoșce ômenii sêi, etă naționaliștii se lipseă de razimul poporului, așa cât adunarea din 15 Maiu nu se putea ținé cu cuvenința, cu care s'a ținut; să nu provină adunarea Românilor de la Dumineca Tomii: adunarea națională din 15 Maiu se improvisa fără nici o preparare.“⁴⁾

Dar cui revine meritul principal pentru reușita adunării acesteia de mare însemnătate în dezvoltarea vieții, libertății și drepturilor romănesci? — Sigur nimêrui mai mult, de cât lui Papiu!

¹⁾ Comunicat de sorn-sa Carolina, vêduva preotului Vasile Pop din Budiu.

²⁾ Dr. Elie Dăianu, Cronica anului 1848. Sibiu 1898. Partea I. pap. 35.

³⁾ A. Papiu Ilarian, ibidem, pag. 130.

Ce rol a putut avé Papiu în conceperea acelei adunări — în sara de 26 Martie —, nu se scie cu siguranță, dar considerând cunoscințele sale multilaterale și talentul sêu profund, care prevedea însemnătatea acestei adunări; considerând apoi neîntimidabilul sêu caracter și însufletirea sa cea mare, dezvoltată mai târziu în jurul adunării naționale: putem crede, că Papiu, la consfătuirea juraților români din Murș-Oșorhei, avu rol decizetor în aducerea acelei memorabile hotăriri, care este prima basă a adunării de la Dumineca Tomii.

În urzirea mai de parte a cauzei naționale, în lansarea ideii acestei adunări, în prepararea spiritelor Papiu este într'adevăr neîntrecut.

Mai sus am amintit, că după votul însufletit și însufletitor al tinerimei române de la tabla regescă din Murș-Oșorhei, Papiu plecă la Cluș, spre a se înțelege asupra situațiunii și cu Români de acolo.

Din Cluș pornesc la casa părintescă în Budiul-de-Câmpie, unde se înțelege cu fruntașii satului și prepară spiritele pentru adunarea națională.

Când se lătesc prin totă țara falme tendențioșe despre născocita amânare a adunării de la Blaș, el nu-și pierde curajul, din contră interesul sêu pentru cauza națională creșce și mai tare, și se informeză despre tôte, ce priveă cursul cauzei naționale.

În Dumineca Tomii el este cel dintăiu sosit dintre conducetorii poporului; lucru întâmplătoriu acăsta, dar pentru aceea de mare însemnătate pentru întregă adunarea, căci numai prezența lui se pôte atribui, că prima glôtă de Români, sosită în Blaș des de dimineță în ziua adunării, a resistat deducerilor de a se întorce acasă.

Pe primii Români veniți la adunare, un profesor din Blaș, aderent al uniunii și contrar naționaliștilor, se încerca în tot chipul a-i face să se reîntorcă acasă. Reîntorcerea acestora ar fi putut influința dăunacios asupra întregii adunări, căci vêdând alții cari se apropiaș de Blaș, și cari erau prin satele vecine, ușor s'ar fi putut întâmpla, să se reîntorcă și aceștia, cređând că nu este adunare. Ast fel adunarea n'ar fi reușit, dar încercările dușmănoșe fură eludate chiar prin prezența cea de timpuriu a lui Papiu.

Vêdând Papiu pe profesorul mai sus amintit, cum încerca să-l seducă, se apropie de ômeni și-i invetă zicându-le: „Stați pe loc, nu ascultați de minciunile inamicilor, nu vê temeți de nimic. Acı sîntem și noi, cari v'am chemat!“⁵⁾

Aceste cuvinte ale lui Papiu reținură pe ômeni; a trimis apoi și după cei alaiți, cari plecară cătră casă, ca să se reîntorne, — și mulțimea îndată curgea din tôte părțile, apropiându-se în jurul tinerului Papiu, pe care poporul îl iubia și admira până la estas.

(Va urma.)

Prof. Dr. Ioan Rațiu.

⁵⁾ A. Papiu Ilarian, ibidem, pag. 134.

CRUMIRUL

sau

călăuzul prin deșert

de K. May.

(Continuare.)

Am ajuns la un pârâu, care isvorăia aci sus și care prin curgerea sa a format o alvie ce conducea până jos la pîla muntelui. Formațiunea terenului ne făcu să presupunem, că crumirul n'a părăsit această vale și ast fel noi călărirăm înainte și după ce întunerecul nopții nu-mi mai permitea să văd urma.

„Deșertul er-Ramada se începe îndată la pîla muntelui?” întrebai eu pe șeic.

„Nu, mai târziu numai. Întâiu vine șesul Zvarihiu.”

„Cât de parte este de la Bah Abida până la muntele Tibuaș?”

„Ca să treci peste Zvarihiu și er-Ramada, trebuie să dăruiești zece ceasuri. Apoi printre munții Rôcada și Secarma ajungem la locul, unde se începe țara Meșeerilor.”

„Eu cred că aceea se începe numai dincolo de munții Tibuaș și Haluc-el-Uchila?”

„Dacă este pășune bună, Meșeerii vin și dincoace de munți.”

„Ai fost vre-odată acolo?”

„Nu.”

„Nu cunoști nici pe un Meșeer?”

„Cunoșc pe mulți. M'am întâlnit cu ei în țara es-Seer și Uelad Aun. Nu știu, dacă ne vor primi cu prietenie.”

„Șese-zece de oșpeți dintr'odată sînt prea mulți, chiar și pentru un prieten. Trebuie să ne dăm silința, ca să ajungem pe crumir încă dincoace de muntele Rôcada. Să grăbim!”

După două ceasuri de călărit ostentiv, în care timp numai stelele ne luminau drumul, am ajuns la șes. Aci ne oprirăm. Am adăpat caii, le-am dat frunze de curmale, apoi ne culcarăm. Aveam așa mare lipsă de odihnă, în cât nimeni n'avea poftă de vorbit.

Când m'am trezit odată în decursul nopții, am auzit un urlet depărtat. Mi-am adus aminte, că deșertul er-Ramada este vestit pentru lei ce mișună pe acolo, dar totuși am adormit érá-și îndată. Nu presimțam, că deja în sara următoare voiți avea de lucru cu un „rege al deșertului.”

Când se luminează de ziuă, eram gata de drum. Eu am făcut, călare, un cerc prin șes, și descoperind în curând urma, pornirăm înainte.

Eu călăream înainte, după modul indian, atîrnând aproape orizontal peste cal, pentru a nu scăpa din ochi nici o urmă. Mai multe părănașe făceau a presupune, că în apropiere se afla un riu mare. Aci era ierbă bună, în care copitele s'au imprimat destul de bine. Cu caii noștri odihniți înaintam repede și după vre-un ceas și jumătate am ajuns la riu presupus, al cărui curs părea a se îndrepta la dreapta către Bah-bu-Șerif. Aci am rămas peste noapte cel călăuz. Ierba era bătuțică și culcată și se vedeau acurat locurile, unde a fost legat fie care animal.

„Effendi,” zise șeicul, „poți tu afla locul, unde a dormit Mochallah?”

Eu călăuz.

„Aci este. Ea a dormit în lectică.”

„De unde scii această?”

„Nu vești tu, că lectica a zăcut aci?”

„Ba da. Pentru aceea înse Mochallah totuși a putut să doarmă într'alt loc.”

„Uite aci! Când dormia cu totuși, ea și-a întins mîna afară din lectică și a tăiat érá-și un M în țelină.”

„Mașallah, ai dreptate! Domnule, ea este sănătoasă; ne-a dat un semn; ea scie, că noi venim. Să grăbim înainte!”

Apa rîulețului nu era adîncă; am trecut ușor peste el. Dincolo am cercetat cu acuratețe urma cea nouă.

„Ce mai cauți, sihid?” mă întrebă Achmed-es-Sallah.

„Vreau să văd, când au pornit fugarii. După culcușul lor, ei sînt chiar așa de de parte de noi, cât timp ne-a trebuit nouă să călărim de la Bah Abida până aci. După ierba această înse ei au plecat mai de timpuriu ca noi, deja în decursul nopții. Ierba s'a ridicat érá-și aproape cu totul; ei sînt cu mai mult de două ceasuri înaintea noastră. Să grăbim!”

Am înaintat așa de repede, cât puteam suporta caii. Spre durerea noastră se dovedi înse, că animalele crumirului erau superioare cailor noștri, de ore ce când cătră amezii am descălecat spre a cerceta urma, carea acum conducea peste un teren nisipos și lipsit de vegetațiune, se arătă, că nu ne-am apropiat cu nimic de cei urmăriti.

„Așa nu-l ajungem,” zise eu șeicului.

„Ar trebui ca eu și cu Achmed să călărim înainte. În patru ceasuri îl ajungem și atunci va fi chiar timpul suprem, de ore ce atunci ei sînt sosiți mai la muntele Șefara.”

„Și eu vă însoțesc,” răspuse el.

„Calul tău e prea slab.”

„Atunci tot mai este încă timp ca să rămân îndărăt.” Englezul încă nu voi să se lase de noi. Sebiră-ii primiră instrucțiuni și noi patru pornirăm înainte cu repeziune îndoită. Trecu un ceas — și încă unul. Sorele ardea febril și noi ne oprirăm pe un moment, pentru a ne recori cu apa ce o aveam într'un burduf luat cu noi. Burdufurile au fost umplute dimineata la rîuleț. Pornirăm érá-și. Șesul se întindea nemărginit în jurul nostru. Nășip și sfărmituri de stînci; nici un arbore, nici un tufiș, nici un fir de ierbă nu se vedea, ércăldura vibra, ca valurile, de-asupra pămîntului învăpăiat. Caii șeicului și englezului începură a găfăi; chiar și iapa lui Achmed arăta slăbiciune și oboselă. Acum vedurăm la orizont, drept înaintea noastră, nișeziduri uriașe, albe și strălucitoare. Nu erau ziduri, erau stînci, în cari veacurile au produs diferite găuri și crepături. La pîla lor, în umbră, eu vedeai puncte albe și colorate, cari să mișcau.

Am luat ochianul la mână, îl îndreptai și — scosei un strigăt de bucurie.

„Sînt ei, effendi?” întrebă șeicul.

„Ei sînt — o cămilă cu lectică și șapte călăreți, unul dintre ei pe iapa ta.”

„Multumită lui Dumnezeu; sînt ai noștri!”

„Încă nu. Ei sînt șapte, ércăldura nu-mi permite să văd decât numai patru.”

„Ți-e frică?” întrebă el agitat.

„Ali-en-Nurabi, deja ieri ai mai rostit încă odată această întrebare, și în urmă ai putut vedea, dacă mi-e frică!”

„Îertare, domnule! Dar atunci pentru ce te sfiești de ei?”

„Nu mă sfieșc, ci mă gândesc numai la aceea, că nu ne este permis a rîni cămila și iapa cea prețioasă.”

„Ai dreptate, domnule! Ce vom face?”

„Trebuie să fim pregătiți la aceea, că crumirul ucide amîndouă animalele. În loc să ni-le dea îndărăt. Călăreții mai încet. Eu voi face un încunjur mare și le voi eși înainte. Atunci voi vă repeziți spre ei și eu le voi ținea drumul.”

„Nu, asta nu-ți e permis s'o faci, effendi! Nu ne vei părăsi. Rămănem la olaltă, îl ajungem, și atunci voi vorbi cu ei ast fel, ca să isprăvim repede.”

„Cum vrei! Ei n'au nimic la sine, ce să-mi aparțină mie.”

(Va urma.)

Economie.

Împărtașiri din grădinărit și economie.

(De Wilhelm Mühle din Timișoara.)

II. Tractarea cepelor de flori, pentru a avé iarna în odăile florilor în abundență.

Rezerța principală pentru ajungerea acestui rezultat este: 1. Cepe de flori întregi, sănătoșe și bine pregătite. 2. Pămînt de grădină bun, sănătos, sășipos și 3. Plantarea cepelor în oluri la timpul său, așa dar în Septembrie sau cel mult până în mijlocul lui Octombrie. Pămîntul cel mai bun este cel din gliele de ierbă de pe rituri sau cel din mușinoșe, ce trebuie amestecat cu $\frac{1}{2}$ parte sășip de riu. Flori de iarnă mai frumoșe sînt: iacintul, tulipanul, freesia, taceta, narcisul, crocus, amaryllis și lăcrămiorele. Ceste din urmă se pot planta la începutul lui Noiembrie, pe când cele alalte deja în Septembrie sau începutul lui Octombrie.

Într'un ol se pot pune: iacint 1—2 bucăți, tulipan 3—5, freesia 5—8, tacetă 3—4, narcis 3—4, crocus 5—10, amaryllis numai 1 și lăcrămiore 10—15, ca să obținem oluri pline cu plănte înfloritoare. Iacintul recere două luni depline; olurile trebuie astupate de tot în pămînt și aședate într'un loc întunecos și scutit, unde pe încetul ceapa se facă rădăcini în oluri, ca apoi să pôtă fi adus în casă la căldură. Cepele neînrădăcinate nici odată nu pot fi aduse în căldură pentru încolțire, de ore ce mugurul din cepă se strică și în lipsa de nutreț, ce numai prin rădăcini și-l pôtă câștiga, nu pôtă desvolta flori. Aceșta se urmăze și cu cele alalte flori, cu excepțiunea lăcrămiorelor, cari îndată după plantarea lor în oluri trebuie aduse în căldură mare și ținute în umezélă uniformă. Tulipanul, taceta, narcisul, înainte de a încolți, trebuie ținute la răcélă într'un loc întunecos 5—6 săptămăni, păstrarea lor mai îndelungată în răcélă este numai în favorul fitorilor flori; chiar așa și freesia, ce are un miros deosebit de fin. În dată ce cepele după 5—6 săptămăni încolțesc, trebuie aședate într'un loc luminos, nu chiar cald, bună óră în ferestă; asemenea și crocusul, ce înfloresc de timpuriu. Amaryllis este o plantă elegantă pentru chilii calde.

Tôte cepele plantate trebuie ținute în continu într'o umezélă amăsurată, ca să se pôtă înrădăcina bine. După ce olurile s'au adus la căldură pentru încolțire, îndată ce s'a uscat numai ceva pămîntul de-asupra,

trebuie nădat cu apă de ploie domolă; ér după ce dau frunzele și se véd mugurii, trebuie udate tare până la înflorire deplină. După înflorire să se ude tot mai puțin, ér când s'au îngălbinat frunzele, să nu se mai ude de loc, ci să se lase cepele să stea uscate de tot. Tóte cepele, ce au înflorit în oluri, în anul următor nu mai pot înflori, dar plantate tómnă în grădină, mai pot produce flóri anul de-a rândul.

Bibliografie.

În „Transilvania“ nrul de pe Septembrie-Octombrie aflăm o interesantă recenziune asupra ultimii scrieri: **Episcopii Petru Paul Aron și Dionisiu Novacovici** a canon. Dr. A. Bunea. Dăm câte-va estrase:

„Între numărósele scrieri ale cunoscutului canonic istoriograf Dr. A. Bunea, prin cari în anii din urmă a contribuit în mod atât de fecund la îmbogățirea literaturii noastre istorice, locul cel mai de frunte îl ocupă fără îndoieală, ultima sa operă voluminoasă, cu titlul de mai sus, apărută de curând și în interval foarte scurt, după o altă scriere importantă, de care am vorbit nu de mult în această revistă.

„Cel ce știe cu câte greutate are să lupte la noi mai ales istoriografii și va cumpăni bogăția de material documentar, pe care se întemeiază opera acésta, va trebui să recunoască, că neobositul autor a adus din nou o jertfă mare de muncă pe altarul bisericii și națiunii sale, de sigur mai mare de cât celelalte de până acum. Las că și până acum a știut să-și asigure prin munca sa temeinică un loc onorific între cultivătorii literaturii noastre istorice, dar lucrarea sa, ce ne preocupă de astă dată, e merită să-l pună în șirul celor mai competenți scrutațori ai trecutului nostru istoric. Conduc de vederi largi, judecând evenimentele, ce s'au succedat, dintr'un punct de vedere înalt, calm, obiectiv, și mai pe sus de tóte pragmatic, cum singur șede bine istoriografii, autorul, în cartea sa acésta, din număróse date și documente reșete, culese din diferite archive cu rară diligență, ne reconstruesce icóna fidelă a unui scurt, dar cu atât mai agitat period din viața poporului român ardelean, considerată în tóte manifestările ei. Ne scóte în relief din vremile trecute în prima linie figura unui merituos arhieru, foarte greșit și în mod pățimăș apreciat și judecat până acum de unii istoriografi, cari nu s'au scint, sau n'au voit să se ridice la nivelul adevăratului pragmatism, pe cum greșit au fost judecate din multe părți și turburările religioase din sinul poporului român ardelean de la mijlocul secolului al XVIII.

„Cartea d-lui Dr. A. Bunea la tot cazul face deplină lumină atât în jurul arhierului, — calomniat chiar, — cât și în jurul mișcărilor sângeróse din timpul aceluia, căci până aci nici unul dintre istoriografi nostri n'a dovedit în mod mai învederat, că nu pretinse siluirii de conștiință, au provocat turburările religioase din timpul episcopului Petru Pavel Aron, cari au avut drept urmare desbinarea Românilor ardeleni în două biserici, pe cum și că acele mișcări sângeróse au avut sub forma externă religioasă un fond curat politic. Și aici zace unul din meritele principale ale acestei cărți.

„Veđi bine, și-se stringe inima de durere, când veđi, cum meschinilor uneltiri străine, folosindu-se de simplitatea Românilor și de stările lor politice insuportabile de atunci, prin promisiuni deșerte li-a succés a provoca sub mantaua religiunii luptă sângeróasă între frați, cari, împărțindu-se în două tabere... prezentară lumii priveliștea tristă de o ne bună sfășiere internă în interesul Sârbilor, Muscalilor și celor aliați adverearii politici.”

„Stintem deci de desevirăit acord cu ceea ce constată autorul în prefața cărții sale, că adevărat „societatea românească din Transilvania, póte nici odată n'a fost mai agitată prin înfrunțări străine, ca la mijlocul veacului al XVIII, când s'a produs desbinarea ei în două biserici. Acestor turburări, foarte importante chiar și din punct de vedere politic, li-s'a dat până acum puțină atențiune, sau au fost descrise pe baza unor isvóre neîndestulătoare, cari au dus pe unul dintre istoriografi români și străini la expuneri unilaterale și concludiuni greșite. Bogata colecțiune de documente, ce o va găsi cetitorul în acésta scriere, îl va pune înșe în poziție de a cunoște amănunțit și în adevărata ei lumină una dintre cele mai interesante și instructive període din istoria noastră bisericească și politică.”

„După ce în prefață accentuează necesitatea cultivării și răspândirii în cercuri largi a literaturii românești în interesul asigurării individualității noastre naționale, și în deosebi a literaturii istorice, care să ne desvălăscă și lumineze trecutul în tóte fazele lui, să ne facă să pricepem prezentul și să ne îndrumă în viitor, și după ce indică isvórele, de cari s'a servit în expunerea întâmplărilor și în descrierea stărilor din timpul de la 1751—1764 și cari sînt în prima linie documente autentice până acum nepublicate. — și face amintire de acei bărbați, cari l-au dat mână de ajutor la adunarea materialului documentar, autorul în 29 capitole pe 432 pag. zugrăvesce din tóte punctele de vedere în colorii vii și într'un limbaj neaș românesc, pătuns de serioșitatea obiectului, acel scurt period de triste sfășieri interne din trecutul neamului nostru.”

Și apoi schițând cuprinsul ei termină:

„Drept încheiere a acestei nepretențioșe dări de samă din parte-ne nu putem de cât să aducem și de astă dată eminentului autor cele mai sincere felicitări, că a isbutit desevirăit să lumineze prin neobositele sale studii și cercetări și acest period atât de interesant și instructiv din istoria noastră bisericească și politică, înzestrând literatura noastră istorică cu o nouă operă la culmea cerințelor istoriografiei moderne, ér opera însă-și să o recomandăm cu insistență celei mai călduroșe părtiniri, căci zicem și de astă dată, cum ziserăm în rîndul trecut, că cartea acésta n'are să fie cel din urmă prinos istoriei poporului nostru din partea autorului.” (nt.)

A apărut:

Petru Cazacu și alte nuvele de Iosif Popescu, Arad 1902, tipografia „Tribuna poporului“, pag. 230, form. 8° mare, prețul cor. 150. Numele autorului e cunoscut, dsa fusese redactorul atât de bine condusei reviste „Albina Carpaților“. Novele acestea Petru Cazacu, Zina și Daniel, au fost publicate mai întâiu în colónele „Trib. popor.“ de unde se reproduc acum. Ele ofere o lectură atrăgătoare și interesantă.

Librăria H. Zeidner din Brașov a publicat de curând următoarele scrieri destinate pentru școlile populare:

Koos-Goldis: A două carte pentru deprinderea limbii magiare, Ed. II, prețul 50 bani.

St. C. Alexandru: I. Carte a copiilor sau Abodaru ilustrat, prețul 40 bani.

Ión Dariú: Elemente de fisică, ediția IV, prețul 60 bani.

Calet de desemn, cu figuri începătoare pe fie care pagină, ed. V, prețul 20 bani. Caletul I. conține 50 modele. Aceste calete,

forțe potrivite elevilor din școlile primare, sînt întocmite de Ales. Lukáts, prof. de desemn. Le recomandăm invetătorilor nostri.

„Sămănătorul“, Nr. 31, cu următorul sumar: Un joc primejdios (nuvelă). A. Vlahuță. — Un glas din adâncul templului, G. Cosbuc. — Teatrul național, C. Xenii. — În Alpi (poesie), trad. din H. Ibsen de St. O. Iosif și D. Anghel. — Catren, Măghiran. — Dare de samă, A. L. — Populare, D. Anghel. — Enigrame, De la Petroșița. — Cărți și reviste. * * * — Răspunsuri, Red. Numérul 20 bani. Abonamentul 10 lei pe an.

Biblioteca „Unirei“: **Nume de familie la românii din Ungaria**, de Alesiu Viciú, prof. Blas 1902, pag. 29, prețul 12 fil. Studiul acesta interesant s'a reproduc din colónele foil noastre, unde a fost publicat mai întâiu, în el se face o clasificare a numelor românești de familie, căutându-se originea lor. Se vinde în favorul fondului pentru „Masa studenților“.

Dr. Augustin Bunea: **Vechile Episcopii Românești a Vadului, Geoagiului, Silvașului și Bélgadului**, Blas 1902, pag. 152, prețul 2 cor. 50 fil.

Posta „Unirii“.

V. D. Atacerea e cu mult mai importantă, de cât ca să fie rezolvită, prin câte-va vorbe în „postă“. Adresază-te Preaven, Consistor, espunând lucrul cu de-a măruntul și și-se va da așteptatul răspuns.

S. Z. Cealaltă nu se póte, n'avem spațiul reclamat de tot ce ne-ar plăcé, să ocupe loc în fofe. Îți stă la dispoziție.

Uoa. De ce atăta întârziere cu celalalt raport? era acuma ocașia binevenită.

Chium. În știrii

C. A. în B. Ați citit palavrele luterane a d-lui Erbivorceanu? Sînt interesante, când te gândesc, că le scrie un profesor de universitare și . . . academician.

Editor și redactor răspundător:

Aurel C. Domșa.

Comunicarea trenurilor

prin gara Küküllőszög (Blas)

(valabil din 1 Octobrie 1902).

cătră	gara		de la
	Teuș — Tóvis		
226	persóne	persóne	102
1268	mixt	mixt	229
786	accelerat	accelerat	904
1047	accelerat	accelerat	540
	Copșa — Kis-Kapus		
107	persóne	persóne	221
282	mixt	mixt	1268
905	accelerat	accelerat	784
541	accelerat	accelerat	1046
	S ó v á r a d		
310			848
248	mixt	mixt	650